

A portrait of Netty van Lookeren Campagne, a woman with short, curly brown hair, wearing glasses and a red sweater over a white collared shirt. She is smiling slightly. The background is dark and out of focus.

Interview met Netty van Lookeren Campagne

door
Marjolein
Schilders-van
Boxel

Op 20 december vond in Utrecht het symposium ‘Mens en dier: (on)vergelijkbaar’ plaats ter ere van Netty van Lookeren Campagnes afscheid als coördinator van TRAIN (Three R’s Alternatives Initiating Network). “Het is zo geweldig dat ze dat met zoveel toewijding en plezier georganiseerd hebben. Het is het laatste dat ik verwacht had.”

Bekijken hoe we de 3V’s kunnen promoten

Netty was een van de oprichters van TRAIN. “Ik had een artikel geschreven in NRC Handelsblad over hoe dierenbeschermingsorganisaties zouden kunnen samenwerken met de proefdierwereld, in plaats van elkaar naar het leven te staan. Naar aanleiding van dat artikel belde Harry van Herck mij op. “Zullen wij eens samen praten? Merel Ritskes was net benoemd tot hoogleraar in Nijmegen en had ervaring met soortgelijke samenwerking in Denemarken. We besloten samen een groep op te richten van invloedrijke mensen uit de proefdierwereld, die vanwege hun gezag en expertise iets zouden kunnen bereiken, en te bekijken hoe we de 3V’s (intern) veel meer zouden kunnen promoten.” Het begon met brainstormen en overleg, zoeken naar manieren om de proefdierwereld en de verhoudingen met dierenbeschermingsorganisaties te verbeteren. “Een van de eerste dingen waarmee we op de proppen kwamen (en waarmee we ons destijds ook tot de minister hebben gericht), was dat in proefschriften verantwoording zou moeten worden afgelegd over het proefdiergebruik voor al die mooie onderzoeksresultaten. Aanvankelijk stond men daar heel afwijzend tegenover, maar inmiddels is het toch langzaam doorgesijpeld¹. We hebben ons binnen TRAIN ook enorm beziggehouden met ‘openheid’. Daar hebben we een notitie over opgesteld, die we overal uitdeelden en bediscussieerden, onder meer met de KNAW. Dat zijn dingen waarmee we proberen om onze invloed te laten gelden. Natuurlijk na overleg samen, zodat het breed gesteund wordt.”

Graag horen hoe het zit

Netty’s betrokkenheid bij het onderwerp dierproeven, en uiteindelijk ook TRAIN kwam niet uit de lucht vallen. Netty was vicevoorzitter van de Koningin Sophia Vereniging tot Bescherming van Dieren. Op een dag kreeg zij een uitnodiging voor een symposium ‘Zijn er in 2025 nog »

dierproeven?’ bij de Universiteit Utrecht. Het onderwerp dierproeven had op dat moment niet de aandacht van de Vereniging, maar ze besloot toch op de uitnodiging in te gaan. “Je weet nooit wat je daar weer eens hoort. En dat hebben we geweten! Die middag werden er allerlei vragen gesteld, zoals: ‘als dierproeven dan toch nog moeten, waarom moeten die dieren er bij het BPRC dan toch zo beroerd bij zitten?’ We werden door de andere dierenbeschermingsorganisaties gevraagd of we mee wilden doen in een coalitie en hadden daar aanvankelijk ja op gezegd. Maar ik wil altijd graag zelf horen hoe het zit. Dus gingen we naar het BPRC om eens rond te kijken en zijn enorm geschrokken. De directie was door de overheid financieel in de steek gelaten en wist niet waar ze het geld voor verbeteringen vandaan moest halen. Dan kun je niet zomaar roepen dat de tent dicht moet. Wat gebeurt er dan met de dieren? We hebben veel gesprekken met de overheid gehad en die was zeker niet van plan het instituut te sluiten. Dan is het vruchteloos om maar aan de poort te blijven rammelen.” Dus werd gezocht naar oplossingen, maar dat was niet gemakkelijk in een onderwerp waar de Sophia Vereniging eigenlijk nog helemaal geen verstand van had, waar Netty zomaar in gerold was. Ze vroegen Coenraad Hendriksen, die daar wel alles vanaf wist, welke voorwaarden aan de overheid gesteld konden worden als wij te hulp zouden schieten om de huisvesting te verbeteren. “Hij heeft ons aan een hele lijst eisen geholpen”. De overheid zat in haar maag met die dierencoalitie en was zo blij dat er een dierenbeschermingsorganisatie kwam met concrete plannen. Wij hebben toen met name alle verrijkingselementen betaald. Wij wilden gewoon dat die dieren het beter zouden krijgen!” Aan alle voorwaarden die waren gesteld, zoals een aparte afdeling voor het onderzoek naar alternatieven en veel meer diervverzorgers met kennis over het gedrag van primaten, is uiteindelijk voldaan. En onlangs is de nieuwe huisvesting van het BPRC officieel geopend. “Je weet niet half hoe prachtig het is! Als je daar nu loopt... die beesten zijn helemaal niet gestrest, dat zie je gewoon. Eerst zaten ze helemaal opgefokt in een klein verblijf en nu in prachtige buitenverblijven.” Is dit ook waar je het meest trots op bent? “In het kader van dat het proefdiergebruik nog bestaat, ben ik inderdaad wel trots op ons werk voor het BPRC. Het mooiste resultaat bereik je natuurlijk wanneer je het proefdiergebruik helemaal afschaft. Maar dat kan niet. Je kunt ernaar streven en dat streven is: de 3V’s promoten. Nooit een proef doen zonder de vraag te stellen: kan het anders? Dat is de weg ernaartoe.”

Onderzoekers zijn geen boosdoeners

“Je ziet dat steeds meer dierenbeschermingsorganisaties hun houding omdraaien en, precies zoals wij het toen voor ogen hadden, de samenwerking zoeken. Ik ben heel blij dat verstandige dierenbeschermingsorganisaties inzien dat je niets bereikt met die fanatieke protesten en geweldadige acties. Dat je het beter anders kan doen. De proefdierwereld is daar ook blij mee. De onderzoekers zijn geen boosdoeners. Het proefdiergebruik is er. We zouden allemaal, ik ook, willen dat het er niet was. Maar als het er is, hebben de dieren het niet verdiend dat je ze in een klein hokje stopt.” Desondanks blijft het een moeilijk probleem. “Ik vind het zelf ethisch ook niet verantwoord. We weten nu veel meer van de dieren af dan vroeger, dat ze bewustzijn hebben en kunnen lijden. En toch doen we maar net alsof het nog steeds vroeger is. Het is een moeilijk dilemma, maar daar moet je eigenlijk een beetje doorheen zeilen en alle kennis en wetenschappelijke ontwikkelingen focussen op het vinden van alternatieven.”

Dat is een lange weg. Ik vermoed dat dat Nettys grootste frustratie is in dit werk. En inderdaad... “Ik vind het frustrerend dat het allemaal zo langzaam gaat. Het zit ook in mijn natuur om er altijd meteen zo bovenop te gaan zitten. Maar je moet je er soms bij neerleggen. Dat geldt eigenlijk voor alle mensen die hieraan werken.”

Maar nu is dan toch het einde gekomen van Netty’s werk in dit veld. “Ik word een dagje ouder en heb ook niet meer zo de drive om naar allerlei bijeenkomsten te gaan, terwijl dat juist zo be- »

Ronald de Jager moet nu 'Train' op de rails houden.

langrijk is.” Ronald de Jager neemt de functie van coördinator van TRAIN over. “TRAIN is nu natuurlijk wel goed op de rails, maar je moet iemand hebben die in de gaten houdt wat er moet gebeuren, wat belangrijk is en waar je op in kunt haken. Ik ben wel een beetje perfectionistisch, dus ik wil mijn taak tot het einde goed doen. En ik ben altijd gepassioneerd voor dieren geweest. Alle dieren, of je het nu over proefdieren hebt, katjes en hondjes of de bio-industrie.”

Heel veel mensen doen ontzettend hun best

Voor de lezers van Biotechniek heeft Netty nog een afsluitende boodschap. “Dierverzorgers kunnen heel veel invloed hebben. Daarin moeten ze zichzelf niet onderschatten. Zij staan het dichtst bij de dieren en kunnen het beste zien waar het aan schort. Ze moeten de moed hebben om dat aanhangig te maken, desnoods met een paar mensen samen. De proefdierdeskundige moeten ze dan als een vertrouwenspersoon zien, waar ze met hun klachten en bezwaren naartoe kunnen. Proefdierdeskundigen hebben het vaak nog moeilijker, want die moeten vervolgens weer tegen hun bazen (de vergunninghouder) gaan zeggen dat het zo niet kan. Dan gaat het geld kosten en wordt het lastig. Druk is heel waardevol, net als bemoediging. Een heleboel mensen doen namelijk ontzettend hun best. Dierverzorgers zijn vaak zo creatief, om met de bescheiden middelen die er zijn (of die er niet zijn), het toch een beetje prettiger voor de dieren te maken. Daar heb ik veel bewondering voor.”

Netty, namens de dieren en de mensen die met je hebben mogen samenwerken, bedankt voor je gepassioneerde inzet voor het dierenwelzijn! Je hebt veel bereikt, mensen samengebracht, de proefdierwereld scherp gehouden en daar mag je met trots op terugkijken!

'TRAIN-leden publiceerden onlangs in het nieuwe online tijdschrift PiLAS een artikel, waarin ze stellen dat ook in (wetenschappelijke) publicaties in tijdschriften aandacht moet worden besteed aan een verantwoording over het proefdiergebruik. <http://www.atla.org.uk/animals-are-more-than-tools/>

«